

A black and white close-up portrait of a man with a shaved head and a grey beard. He has his eyes closed and his hands are pressed against his cheeks, framing his face. The lighting is dramatic, highlighting the texture of his skin and the details of his beard. The background is dark and indistinct.

ALEJANDRO PALOMAS

AIXÒ
NO ES DIU

Columna

ALEJANDRO PALOMAS
AIXÒ NO ES DIU

Primera edició: octubre del 2022
© Alejandro Palomas, 2022
© de la novel·la gràfica: Claudio Stassi, 2022
© Editorial Planeta, S. A. / Destino
© Columna Edicions, Llibres i Comunicació, S.A.U.
Av. Diagonal, 662-664 - 08034 Barcelona
ISBN: 978-84-664-2968-9
Dipòsit legal: B. 16.003-2022
Fotocomposició: Grup62
Imprès a Catalunya - *Printed in Catalonia*

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

UN NEN

Podria ser el títol d'una de les meves novel·les —de fet, gairebé ho va ser— i estaria bé així, com en el seu moment va passar amb *Una mare*. Els que coneixen la meva obra saben que podria parlar de la meva mare en qualsevol de les seves múltiples versions, i crec que totes serien igual de vàlides, encara que a aquestes altures no sé si aconseguiria fer-li justícia amb cap d'elles. Intentaré referir-me a ella només quan sigui indispensable, tot i que em costarà. La seva figura és essencial no només en el que soc —i en qui soc— ara, sinó també en el fet que el nen que continua respirant, o el que en queda en mi, sigui ara aquí, amb vida, parlant d'un passat perquè el té. No menteixo ni exagero si dic que sense la meva mare jo no hauria sobreviscut. No hauria tingut prou força, empena ni motivació per viure els anys que he viscut. Dit d'una altra manera: sense la seva presència en el món, jo m'hauria llevat la vida fa molt de temps. És així i ho dic així mateix, encara que sé el que provoca en qui ho sent o, en aquest cas, en qui ho llegeix. A aquestes altures, adornar-ho no serviria de res i jo no he arribat fins aquí per adornar la veritat, i més considerant que amb la mare n'havíem parlat en més d'una ocasió, l'última fa a penes dos anys.

Ara que per desgràcia ja no és amb mi, de vegades —moltes més de les que m'agradaria— recordo aquelles converses que no he tornat a tenir amb ningú sobre el que per a ella era la vida i com valorava la meva pel que era. Durant el temps que ens vam tenir l'un a l'altre, la meva mare em va ajudar a surar en unes aigües que es van enfangar irremeiablement la tarda de març del 1976, quan la vaig abraçar a la cuina de casa i, tremolant de por, li vaig confessar que feia un any que un germà del col·legi abusava de mi de manera sistemàtica. «Em fa mal», això va ser el que li vaig dir. Ara, mentre escric aquestes ratlles, de tant en tant aixeco la vista cap a la finestra i veig les alzines i els roures que encerclen casa meva i sento una veu trista que és la versió infantil de la meva que repeteix, incrèdula, com un eco de pena: «Jo tenia una mare, jo tenia una mare, jo tenia una mare...», i gargotejo el càlcul de la seva absència a la llibreta, com faig des del dia que va morir. La suma és sempre la mateixa: la vaig tenir durant cinquanta-tres anys, quaranta-tres dies i tretze hores. A aquest còmput cal afegir els nou mesos que la vaig habitar i que va ser només meva des de dins, dies i nits d'intimitat total en què, caragolat al seu interior, la meva mirada s'elevava cap amunt i el que veia era un firmament de venes, artèries i palpitar que no he deixat de veure i sentir des de llavors al cel que ara corona aquest racó de món on visc retirat.

Ho he dit alguna vegada en unes quantes de les meves novel·les, ho dic perquè n'estic convençut i perquè és una cosa que vaig aprendre no només de la meva mare, sinó també de la meva àvia, la seva mare: som el que som perquè abans hem estat molts altres. Per això, jutjar algú pel que hi veiem és un error segur i jo intento no fer-ho des que ho vaig entendre.

No sabem quin nen va viure i continua vivint en l'adult que tractem. Aquest adult és el resultat de moltes sumes i moltes restes que no justifiquen res, però que sí que expliquen molt. Som aquesta suma: el que vam ser i el que vam decidir no ser, les nostres decisions i les nostres renúncies. Aquest planeta, som.

Pel que fa a mi, soc el petit de tres, i l'únic home. Jandro, la mare em deia així. Fins al final. Des que ella va morir només soc en Jandro per als que quedem, només per a «les de sang» —les dones de la família—, ja per a ningú més. El meu pare, que després de quinze anys desaparegut de les nostres vides va morir lluny de nosaltres set dies abans que la meva mare, em deia Alejandro i, en les freqüents ocasions en què el seu humor amb mi no era bo, em convertia en «tu» —«tu, a quina hora tens classe demà», «tu, vinga, amunt, que toca llevar-se», «tu, tu, tu...». Jandro i tu. Des que tinc memòria, i en tinc des de molt aviat perquè vaig resultar un nen molt precoç, vaig ser un planeta partit en dos: «Jandro» —la meva mare— i «Tu» —el meu pare—, dues meitats d'un únic tot que han tardat una vida sencera a tornar a trobar-se i que, quan per fi ha passat, s'han reconegut a les palpentes i no sempre han casat bé.

Fins fa a penes un parell d'anys, sempre que les meves germanes i jo parlàvem de quan érem petits, elles se sorprenien quan jo els deia que no recordava aquells anys com a feliços. «Al contrari: per a mi va ser l'època més trista i penosa de totes». A elles els estranyava que el seu record i el meu fossin tan diametralment oposats. Per què? Com podia ser que una època en què vam compartir tant i tan de prop —amb la mitjana ens portem dos anys i amb la gran, quatre— oferís dues lectures tan contraposades? És més, elles no conservaven en el re-

cord una imatge de mi com la d'un nen infeliç. Més aviat al contrari.

Amb tot, des de fa uns mesos —després de la confessió pública sobre els abusos i les agressions sexuals que vaig patir durant aquest temps i els anys d'assetjament escolar, previs i posteriors— la pregunta ha trobat la resposta corresponent. I no és que les meves germanes no estiguessin al corrent del que em va passar. Ho sabien, sí, però desconeixien la magnitud real dels fets, perquè jo mai no m'havia atrevit a detallar-los davant seu i perquè des del dia que els meus pares els van denunciar a l'escola, l'afer no es va tornar a esmentar, a casa. Les meves germanes no van quedar incloses en l'equació de l'horror. Ho van saber, el titular sí que els va arribar, però eren massa petites. És més, el dia que vaig explicar, a la primera entrevista, algunes de les escenes més dures del que em va passar durant l'any d'abusos a les mans del germà de La Salle, elles ho van sentir per primera vegada. Curiosament, em va resultar més fàcil que se n'assabentessin així, alhora que ho compartia amb el país sencer, que haver d'asseure'm amb elles a una taula, tots tres sols, i explicar-los-ho en la intimitat.

La intimitat entre nosaltres tres va arribar poc després, una tarda estranyament càlida de març. Era diumenge i havíem dinat junts a casa, aprofitant una temperatura de falsa primavera que temperava el camp. Elles encara estaven immerses en el deixant de l'estat de xoc que havia comportat la meva confessió, i jo continuava entre avergonyit i incòmode després d'haver parlat, perquè compartir una cosa així amb la família és despullar-te del tot. D'alguna manera, com ja m'havia passat de petit amb la meva mare quan vaig decidir sincerar-me amb ella, m'havia tornat a enfrontar amb la por que la veritat

—una veritat tan lletja— comportés perdre el poc que em quedava: que la gent que t'estimes et rebutgin per estar brut, per haver-te convertit en un fill, en un germà no estimat. Aquesta conversa entre germans és el germen del que contenen aquestes pàgines. Va ser una tarda sencera asseguts davant la llar de foc, elles escoltant-me, jo buidant-me de veritats que es consumien al foc com els troncs amb què la mitjana anava alimentant una escalfor que no aconseguia caldejar del tot la sala. Recordo que, quan vaig acabar d'explicar els detalls de tot aquell any d'abusos i violència patits a l'escola, ens vam quedar en silenci. A fora plovia i la foscor havia caigut damunt la casa com una opaca campana de vidre. Els gossos dormien. A banda del crepitjar del foc, no se sentia res. Al cap d'un parell de minuts sense parlar, la gran va trencar la quietud encentant un cigarret. Lentament, com si estigués mastegant el que no s'atrevia a dir, va deixar la capsa de llumins sobre la taula.

—Sort que la mama ja no hi és —va dir amb la veu plena d'aire, abans d'expulsar una alenada de fum cap al foc—. Has fet bé d'esperar i estalviar-li tot això.

Hi va haver un altre silenci, aquest més curt.

—Encara hi ha més —vaig dir.

La mitjana, que s'acabava d'agenolljar davant la llar de foc, es va girar amb les pinces a la mà.

—El que us he explicat no és tot —vaig aclarir.

Va tornar el silenci. Aquesta vegada va ser un minúscul buit de paraules que tots tres coneixem bé perquè el compartim des que érem petits. És part del nostre lèxic familiar, aquest complex mapa de veus, mirades i, sobretot, esperes mudes en què ens reconeixem com a part d'un mateix niu. Petits rosegons de pa sec que, bé o malament, hem anat dei-

xant caure pel camí al llarg dels anys per no perdre'ns. El silenci que es va fer a la sala va ser idèntic al que, quan encara érem molt petits —jo devia tenir poc més de deu anys— ens va cobrir de cendra el dia que la meva mare ens va anunciar que se n'anava de casa.

—De seguida que pugui vindreu amb mi, no us preocupeu —va intentar tranquil·litzar-nos amb un fil d'aire a la veu. Berenàvem a la cuina. El seu anunci va quedar suspès al fluorescent com una teranyina. No vam badar boca—. De moment m'instal·laré a casa la tia Ana fins que m'organitzi. Ja li he trucat i m'ha dit que m'hi puc quedar el temps que vulgui. Als avis encara no els n'he dit res. Val més esperar després del trasllat.

El silenci que ens va cobrir aquella tarda amb la mare va ser un dels molts que van empantanegar la cuina de casa durant la nostra infància, sepultats en cendra: rascava i cremava, bo i tenyint-nos de negre en un dol que jo vaig trigar a comprendre. La mare se n'anava de casa altre cop perquè el pare «ho havia tornat a fer». Això no ho vaig saber llavors, sinó al cap d'un parell de dies, quan, en un atac de ràbia que no esperàvem mentre rentàvem els plats del dinar, la gran ens ho va escopir amb una ganyota de fàstic, com si de sobte hagués vist una panerola pujant per la paret.

—El papa ho ha tornat a fer —va dir, i jo no em vaig atrevir a preguntar què era el que havia fet. Si la mare se n'anava i ens deixava, segur que era perquè el que el pare li feia era massa dolent. Jo no volia saber el perquè sinó el fins quan. La mare ja havia marxat alguna altra vegada, eren conats de separació que no havien sortit mai bé perquè qui portava els diners a casa era ell i perquè el pare l'acabava convencent que mai més, que canviaria, que una família bé es mereixia una nova oportunitat.

Durant aquestes absències de la mare, nosaltres esperàvem el miracle, cadascun immers en la seva pròpia angoixa, parlant poc per no conjurar el pitjor. Molts dels silencis que al llarg de la nostra biografia en comú hem construït entre tots tres han estat com aquests: capes i capes de tela fina i elàstica filada a sis mans que ara ens uneixen tant o més que el que fem o diem.

«Els nens parlen, sobretot quan no parlen». Això deia la meva àvia. Nosaltres, tots tres, vam aprendre a callar les coses importants des de molt petits. I què era la cosa més important? Doncs era no perdre la mare, no perdre-la de vista, que no se n'anés lluny. La resta tant se valia. Si la perdiem només quedaria el pare. Sense la mare, tot es tornava fosc, desapareixia la xarxa a la qual saltar.

A la sala, al costat de la llar de foc, la mitjana i la gran esperaven molt quietes, preparades per escoltar-me.

—Us en recordeu de l'estiu que em vaig esberlar el cap a la piscina dels avis i el papa va tenir la pensada de trucar a la tieta Mercedes perquè vingués a cuidar-nos? —vaig començar.

La mitjana es va quedar pensativa, intentat recuperar alguna imatge. La gran va assentir de seguida.

—Sí, va ser a l'agost, em penso —va dir. I, mirant la mitjana, va prosseguir—: No te'n deus recordar, perquè la mama i tu us en havíeu anat amb els avis a la casa de la muntanya.

Vaig assentir.

—I? —va preguntar la mitjana.

—Ai, la pesada de la tieta Mercedes, que se m'emportava cada dia a la platja —va intervenir la gran—. De seguida em feia fora del para-sol i em deia: «Així, estira't a fora del para-sol. Que et toqui una mica, a veure si encara et quedaràs tan blanqueta com la teva mare».

La mitjana ens va mirar amb cara de no entendre res i va fer un gest amb les espatlles, arronsant-les una mica, com volent dir: «Això jo havia de saber-ho?».

—Quina calor que feia a l'estiu en aquella casa, sobretot a les tardes —va dir de seguida—. I la humitat...

La gran i jo ens vam mirar.

—La tieta Mercedes odiava la mama —vaig respondre, mirant la gran—. Sempre es reia d'ella perquè era tan blanca. I perquè s'hi veia poc.

—Se'n burlava per tot —va afegir la gran—. I el papa també. O pitjor, ell se n'avergonyia.

Un nou silenci.

—Sort que jo m'ho vaig estalviar, aquell estiu, perquè si no segur que me'n recordaria —va insistir la mitjana, que tornava a estar pendent del foc—. Us en recordeu de les butaques blanques de flors que eren com de... pana, amb aquells botons durs que se't clavaven a l'esquena? I la calor que feien i com picaven? I del puf d'escai groc que un dia es va trencar i ho va omplir tot de boletes blanques?

Durant una estona vam parlar del que érem llavors: del puf, del Jerónimo, el canari de color taronja amb la seva gàbia blanca com de *Les mil i una nits*, del tendal de flors que havíem de córrer tant sí com no perquè el pare deia que no volia que ens veiessin des del carrer... Vam tornar a aquells estius i vam tornar a ocupar la sala, tots tres encara petits, donant vida des del futur a aquells estius amb olor de mar i del clor de les piscines que impregnava l'aire des de les urbanitzacions dels estiuejants. La pell blanca de la mare s'hauria hagut de defensar d'aquella llum i d'aquell sol si algú l'hagués cuidat. Si el pare se l'hagués estimat. Aquella pell tan

blanca, gairebé transparent... la mateixa que la va matar ara ja fa un any.

—I a què treu cap, això d'aquell estiu, ara? —va preguntar la mitjana, confosa, mentre s'asseia a la butaca i se servia un vas de llet. En aquell moment, l'escorça d'un tronc de pi encara humit va llançar un arc d'espurnes vermelles des de la llar que van caure a terra, als nostres peus. Ella va canviar de postura i es va cargolar a la butaca, abraçant-se els genolls—. El papa era tan fet a la seva... —va començar, però la frase va quedar tallada just allà, embarrancada contra els seus punts suspensius.

—No —la va tallar la gran—. El papa no era tan fet a la seva. —Va dirigir una glopada de fum del cigarret cap al foc, que de sobte es va avivar. Durant un parell de segons va ser com si ens hagués il·luminat un far vermell—. El papa era horrible.

En aquell moment, des de la llar de foc va saltar un altre tros d'escorça i la Trufa, la gosseta que era de la mare i que ara compartim tots tres, va lladrar espantada des del seu llit, es va aixecar d'un bot i es va perdre en la foscor del passadís. Llavors em va venir a la memòria la cara del pare i vaig tornar a reconstruir-lo tal com era en aquella època, a ell i també el que va passar durant aquells dies d'agost a casa. Per què la mare i la mitjana se n'havien anat de vacances amb els avis i ens havien deixat a la gran i a mi amb ell i la tia Mercedes?

Vaig recuperar la mare i la vaig tornar a imaginar baixant de l'autobús amb què la mitjana i ella van tornar de casa els avis, renovades totes dues, amb ella contenta —almenys és el que em penso que em va semblar— de tornar a ser a casa, i em vaig alegrar tant de veure-la així, retornada, de saber que l'estranya convivència amb el pare i la tieta Mercedes s'havia aca-

bat, que em vaig prometre que no sabia mai res del que havia passat aquells dies a casa.

No l'hi vaig dir mai.

Ni a ella ni a ningú.

Quaranta-cinc anys més tard, feta un cabdell al sofà, la gran va apagar el cigarret al cendrer i es va servir un vas de suc. A fora havia caigut la nit primerenca de març. En el silenci que va seguir la mitjana es va fregar els peus, violentada per l'espera, dissimulant la tensió.

—I doncs? —va preguntar la gran, mirant-me—. Què és el que et falta per explicar?

Vaig estar a punt de dir-li que res, que en el fons era una bestiesa i que ja gairebé ni me'n recordava, com segurament ho hauria fet amb la mare. En aquell precís instant em vaig penedir d'haver llançat aquella primera bengala i vaig estar temptat d'inventar-me alguna cosa sobre la marxa per evitar el que havia de venir. Al capdavall, després de tot el que havíem passat, per què més mal. Malgrat tot, veient-les així —veient-nos així a tots tres—, vaig entendre que ja no tenia alternativa. I també vaig pensar que d'alguna manera ens ho mereixíem, elles i jo. Ens mereixíem la veritat, encara que arribés així, tard, potser massa.

La volien saber. La gran i la mitjana volien tenir entre les mans la peça del trencaclosques que els faltava per conèixer i que, intuïen, ompliria un dels nostres silencis familiars amb informació necessària.

—Digues —va insistir la gran. A la butaca, la mitjana va deixar de fregar-se els peus i em va mirar, atenta.

Parlar, això va ser el que vaig fer.

És el que faig ara.

UNA FINESTRA

No m'agraden les habitacions sense finestres, ni tan sols —o, més ben dit, especialment— quan s'utilitzen com un simple traster. Sempre he envejat els que aprofiten un quarto o un espai interior i el converteixen en dormitori, sobretot quan en ensenyar-te'l confessen alegrement: «Total, per dormir m'és igual que no hi hagi claror. Gairebé millor, així no et molesta el soroll del carrer». En el meu cas, la realitat és una altra de ben diferent. Trobar-me entre quatre parets en què no hi hagi cap entrada directa de llum natural per on pugui mirar a l'exterior i veure el cel, ni que sigui un petit indicatiu de blau, em provoca calfreds i, depenent del moment i del lloc, no poca ansietat. Sempre necessito una finestra. En tinc prou amb una i amb la certesa que, en cas de necessitat, el meu cos hi cabrà, perquè si no hi ha una part de mi que es manté en alerta constant, sense poder descansar.

No sempre ha estat així. Fins a tres mesos abans de complir els nou anys —fins aquell estiu a la casa de colònies—, la meua manera de relacionar-me amb l'espai físic era l'habitual en la majoria dels nens: la geografia que jo habitava estava definida per les persones que la compartien amb mi, no pels

espais en si mateixos. És veritat que no era un nen valent —no ho vaig ser mai—, però, deixant de banda la por de dormir sol i la meva tímida i sensibilitat extremes, no recordo que hi hagués res de «preocupant» en la relació que mantenia amb l'entorn. En altres paraules, no necessitava la seguretat que dona tenir una finestra a la vista quan ocupava una habitació.

Han transcorregut unes quantes dècades des d'aquell estiu i, després d'explicar públicament el que va passar durant l'any d'abusos que van sacsejar la meva infància —sobretot durant la nit a la infermeria de la casa de colònies on va tenir lloc l'episodi d'agressions més dur de tot el periple—, no hi ha ni un sol moment en què no la vegi. Allà la tinc, a la meva esquerra: és una finestra gran, situada a una altura considerable de la paret, un model antic de fusta verda o potser marró, ja no me'n recordo. El que sí que recordo és la llum canviant que va anar escolant-se dins l'àmplia habitació a través dels vidres durant les vint-i-quatre hores que vaig passar-hi tancat. I el terror, també recordo el terror. Encara avui puc sentir-lo de vegades. No se'n va. Mai.

No, no se n'ha anat.

El relat del que va passar és molt senzill, lineal, i, encara que els fets siguin els que van ser i hi hagi poc a afegir, la memòria de l'adult ordena com pot, fins allà on l'hi permeten els bloquejos i l'emoció. Ara, quan penso en mi i en aquells mesos infernals d'abusos, agressions i angoixa a les mans d'aquell religiós —que a partir d'ara anomenaré també l'Home—, la primera imatge que em ve al cap és la d'aquella finestra, la finestra i una nit eterna en blanc, esperant encongint al llit que arribés l'alba. «Si aguanto fins que es faci de dia, no em moriré», em repetia en silenci cada vegada que intentava can-

viar de postura i els canells lligats m'impedié moure'm. «Si passo la nit, estic salvat», això és el que recordo de la meua veu interior durant tota aquella matinada mentre les busques del rellotge de la infermeria no avançaven i el temps el marcaven només les visites de l'Home, el soroll de la clau en girar al pany i el cruixit de la fusta vella de la porta quan la maneta girava i l'aire es tornava elèctric. Aquella nit van ser quatre, les seves visites. Arribava primer el soroll esmorteït d'una porta llunyana que s'obria i es tancava i poc després se sentien els seus passos i també la dringadissa del clauer. Van ser diverses vegades. L'última, quan l'Home per fi va marxar, a l'altre costat de la finestra començava a clarejar i a la paret el rellotge marcava dos quarts de sis. Em vaig quedar arronsat al llit amb els ulls oberts, atent al canvi de llum. Llavors vaig sentir els passos de l'Home que s'allunyaven i una porta que es tancava. Després, silenci. El cos em feia tant de mal que se'm va acudir que, potser, si em quedava molt quiet, arrupit com estava, el dolor em passaria. A poc a poc va començar a arribar la llum de l'exterior. Ocells, refileven els ocells. Després de tota una nit amb els canells lligats, em va costar canviar de postura. Tenia l'espatlla esquerra adormida i el coll rígid. Vaig allargar un braç i el vaig esmunyir sota el llençol fins a ficar-me la mà entre les cames. Vaig palpar humitat, restes de la fina capa d'alguna cosa viscosa que l'Home havia netejat a les fosques amb una tovallola que s'havia emportat, però les restes de la qual també havien impregnat el llençol. Vaig tenir tanta por que fos sang que em vaig netejar els dits als calçotets abans d'acostar-me la mà al nas. No era sang. Era el mateix que l'Home havia tret altres vegades abans, aquella cosa transparent que a mi em feia por, perquè quan li sortia, després de fre-

gar-se contra mi a la seva habitació de l'escola o al cotxe, o quan em portava a casa si em pujava la febre a classe, es tornava vermell de ràbia i llavors m'empenyia o m'apartava amb cara de fàstic. Després jo m'apujava els pantalons molt de pressa i ell em pessigava la cintura i deia: «Veus el que em fas fer?».

Aquell líquid blanc i enganxós era una mica com el pipí dels grans, però més espès, diferent. En aquella època jo creia que el líquid que li sortia a l'Home mentre m'agafava i m'estrenyia contra ell era una anomalia de senyor gran —des de la meva mirada de nen, ell era un capellà molt vell, gairebé tant com els meus avis— i que li feia molt de mal, com quan a mi em van operar de fimosi a l'hospital i vaig estar dues setmanes fent-me cures a casa, amb uns dolors terribles les vegades que la mare em canviava la gasa per posar-me la pomada que coïa. Des del principi vaig entendre que segurament l'Home estava malalt del ronyó, perquè al meu avi li passava alguna cosa semblant amb el pipí i l'àvia es queixava sovint que s'hi havia de mirar més amb el que menjava i sobretot el que bevia. En fi, en la meva lògica elemental de nen l'Home tenia alguna malaltia i per això es posava de tan mal humor. Tenia els seus «atacs», o jo en deia així, i també «allò que li agafava».

Des de les primeres vegades, i durant tot aquell any, la culpa que a l'Home li sortís aquell líquid que li feia tant de mal i que jo no m'atrevia a esmentar la tenia jo. Ningú més. Hi havia alguna cosa en mi, alguna cosa bruta que no tenia nom i que feia mal. De vegades —sobretot quan em feia seure a la seva falda i, després de ficar-me els dits als calçotets per toquetar-me amb força una bona estona, m'estrenyia el coll amb el braç contra el pit i respirava com si s'hagués de morir—, em

feia tanta pena veure'l patir d'aquella manera i m'espantava tant, que l'abraçava perquè veiés que no ho feia expressament.

D'altres, li demanava perdó.

Però tornem a aquella nit d'estiu a la infermeria. Tan bon punt em vaig acostar els dits al nas vaig saber que l'olor que m'impregnava els dits era el mateix. Era aquell pipí estrany de senyor malalt. Em feia molt de mal l'anus, com si m'hi hagués fet un tall o alguna cosa així, però em va semblar que el dolor era més lleu que el que havia sentit durant l'estona que l'Home havia estat estirat al llit enganxat contra la meva esquena, penetrant-me fins que va acabar.

El dolor. Recordo aquell dolor, una mena de punxada al principi que a poc a poc va anar guanyant intensitat a mesura que l'Home empenyia i, entre panteixos, deia: «Vinga, fill, tranquil, tu deixa que ja està, mira, ja està». Però no estava, no estava perquè jo em movia perquè no em fes mal i em regirava contra ell, mentre la seva mà m'obria les cames i intentava immobilitzar-me els malucs. «Vinga, fill, si no passa res. Queda't quiet, va». I la mà cada vegada més rígida, el seu pols raspós contra la meva esquena i, després d'empènyer i intentar-ho, per fi vaig sentir que alguna cosa s'obria pas dintre meu i que em tallava, com si em passessin el tall d'un ganivet que de sobte se'm va clavar sencer, i va ser com si al cap m'esclatés un raig de llums vermelles i ja va estar. Llavors ell, ja a dins, va començar a moure's.

No va durar. O és el que em sembla ara.

O vull que m'ho sembli. No ho puc assegurar.

Va durar el silenci. El meu. Em feia tant de mal que no sentia cap altre soroll.

No recordo haver cridat. Només el sento a ell. Deia: «Vin-

ga, vinga, va...», i jo no sabia on, on havíem d'anar? Què passava? I la meva mare? Per què no venia a buscar-me? Potser el pare no la deixava? Al fons, la finestra era la frontera, el dolor a dins i el món a fora, adormit.

De sobte, l'Home va parar en sec, respirant com si li faltés l'aire, i vaig sentir una calor estranya a dins, no al ventre sinó més avall, com si alguna cosa líquida em cogués. Llavors ell es va retirar de cop, empenyent-me cap endavant. Va ser una fiblada aguda, com si m'arrenquessin alguna cosa, una crosta.

No vull continuar recordant-ho. Ni tan sols per escriure aquestes pàgines. Però no és per mi. Jo podria continuar. Des de fa temps estic acostumat a recordar-ho sense que em faci mal, l'escriptura m'hi ha ajudat en gran manera. Escriure és, en el meu cas, una forma de no patir. Quan escric crec mons en què tracto el dolor des de fora, com si no em pertanyés. Em vesteixo de cirurgia per ensenyar-lo, extirpar-lo i cauteritzar les ferides de les persones que poblen les meves novel·les. Els meus personatges són les persones que m'habituen, i això, poder conviure-hi, reparar-los les ombres emocionals, mimar-les i compartir-les em va bé, em converteix en algú net, en un home que ajuda a fer que qui em llegeix i qui viu en mi pateixi menys. M'ho han preguntat tantes vegades, si les meves novel·les són terapèutiques... No, no ho són. Les meves novel·les, tot el que escric des que vaig començar a fer-ho, són la meva finestra a l'exterior, l'esclatxa de llum que s'esmuny des de fora i m'ajuda a tranquil·litzar el nen que soc, el que té por de la foscor, de despertar-se de nit amb les mans lligades.

Escric perquè la llum no s'apagui, aquesta és la veritat.

Gran part dels nens i nenes que hem estat violats —sigui quin sigui l'àmbit en què hagi tingut lloc l'agressió— ens convertim en adults que no oblidem. No podem oblidar, però tampoc volem recordar. Vivim instal·lats en uns llimbs estranys que només nosaltres coneixem bé, perquè els vam conèixer quan el nostre cervell encara no sabia explicar el dolor i perquè molts de nosaltres no ho hem explicat mai. Som funàmbuls que llisquen per la vida sobre un fred cable d'acer des del qual de vegades, quan ens confiem i abaixem la guàrdia, rebem descàrregues a les plantes dels peus perquè continuem alerta. No sabem confiar.

Des que hem deixat enrere la infantesa, els nens i les nenes abusats sentim que tenim més passat que futur. Som els cansats. Els de l'esquena trencada.

Fa uns quants mesos, la directora d'un programa de ràdio em va demanar, abans d'enregistrar una de les entrevistes que van seguir el meu relat públic de les agressions que vaig patir aquella nit a la infermeria, si li podia traçar un recorregut més o menys detallat de com havien transcorregut aquelles hores. No necessitava repassar tot el mapa dels meus abusos. Volia centrar-se en aquell dia en concret. «En el pitjor», va dir. «Per situar millor els oients». Em va sorprendre la petició, no tant pel que demanava com perquè en sentir-la em vaig adonar que fins aleshores jo no havia relatat mai —ni tan sols per a mi mateix, mentalment— l'ordre lineal dels fets que havien tingut lloc en aquelles hores. Això em va fer pensar. Des de llavors, sempre que s'ha donat l'ocasió, ho he comentat amb altres víctimes d'abusos sexuals en la infància i amb la meua terapeuta, i per la seva resposta he sabut que el més habitual és que la memòria seleccioni desordenadament flaixos d'imat-

ges, sensacions i emocions, però que eviti en la mesura del possible recordar de manera lineal les escenes de violacions o abusos, perquè això implica un esforç que fa massa mal i obliga a desbloquejar detalls que encara se senten reals. En explicar l'horror linealment, un torna a viure el que va passar com si hi fos altre cop. Narrar una violació és teletransportar-te a l'escena des del futur i fer-la present, convertint-la en un ara continu amb el qual molts i moltes no poden conviure. No m'imagino, ni ho vull fer, el que deu ser asseure't davant d'un jutge i relatar, fil per randa, en la fredor d'una sala de jutjat uns fets com els que jo vaig viure. Parlar per justificar i perquè et creguin. Afortunadament —i parlo des de l'emoció—, a mi no m'ha tocat viure-ho. Cada vegada que algú em diu «valent» per haver fet públic el que vaig viure contesto el mateix: les que són valentes són les dones que passen per la tortura de sotmetre's a un judici en què es qüestiona la seva resistència a la violació, les hores interminables en què se les avergonyeix per haver viscut el que han viscut, assenyalant-les amb un dit que les embruta per haver denunciat tenint com a única prova el mal, l'experiència pròpia. Això és la valentia. Això meu és una altra cosa. És parlar perquè el món sàpiga que existeixo i existim, que hi ha entre nosaltres una gran majoria silenciosa d'homes i dones amb infancies mutilades per religiosos, avis, oncles, parents, entrenadors, mestres... Homes que van violar i que es van nodrir en la seva maldat del silenci de la infància. Homes que van destruir. Com tants altres nens i nenes, jo no he tingut cap judici perquè no el vaig denunciar «a temps». Quants no han denunciat perquè quan, abusats i abusades per un familiar pròxim, van parlar i ho van explicar a casa no els van creure? A quants homes i dones les seves prò-

pies mares els han fet fora de casa per haver confessat en el si familiar que el seu pare o l'avi n'abusava? Des que vaig decidir parlar he rebut desenes de missatges, correus, trucades i peticions d'ajuda de nois i noies, grans i petits, que no s'atreveixen a parlar perquè quan han insinuat la veritat, la resposta ha estat: «No ho diguis, no t'inventis coses, com goses parlar així de l'oncle, del padrí, estàs boja, destruiràs la família...». Dese- nes, més d'un centenar. Són valentes les dones que, violades pels seus propis marits, un dia decideixen que s'ha acabat i, arriscant-se que ell les mati, aprofiten la més petita oportunitat per agafar els fills i sortir al carrer amb una maleta i poca cosa més, sabent el que els espera, moltes sense ni tan sols sospitar que en aquest instant emprenen una lluita a mort per la seva supervivència i per la seva credibilitat.

El principi. La periodista, que insistia que jo era un exemple de valor i d'altres coses més que ja no recordo, volia saber com van ser aquelles vint-i-quatre hores i si jo podia «compartir-les ordenadament amb els oients». Necessitava un ordre. Volia els fets. La seqüència completa.

Vaig voler dir-li que no, que ningú no és capaç d'ordenar un laberint d'espants tan complex com el d'una violació a un nen, per temps que hagi passat, perquè aquesta seqüència lògica no existeix. Quan menys t'ho esperes sorgeix de la foscor una imatge nova, una olor, un color en què no t'havies fixat mai i que de sobte se t'entravessa en el record i l'encén tot. Li vaig voler dir que els nens violats, quan parlem del que va passar, tornem a habitar el cos que teníem als sis, als vuit, als dotze anys, i en aquest moment el cap ens esclata perquè ens envaeix una pena com no n'hi ha cap altra: una pena inconsolable pel nen que vam ser i pena pel que no hem pogut ser.

Tot i això, ho vaig intentar.

De tots els relats que he compartit al llarg de la meua vida d'escriptor, aquest, el que finalment vaig construir per a la seva audiència —i, de passada, també per a mi—, ha estat el més difícil, el més devastador. Recordar (del llatí *re-cordis*: tornar a passar pel cor) és reviure amb l'emoció, repassar amb el plexe, el que la ment moltes vegades no vol visitar i reactivar allò que dormia entre cotons, massa fràgil per tocar terra. Per a nosaltres, els de l'esquena trencada, recordar és arriscar-nos a despertar el monstre que habita en la ferida.

Recordar. Això va ser el que vaig fer.

Assegut al davant de la pantalla del portàtil, vaig reactivar per a ella la cadena de successos d'aquell dia infame com qui engega una pel·lícula d'infantesa rodada en súper-8.

La periodista no va parlar ni em va preguntar res fins que vaig acabar tot el relat, o almenys és com ho recordo.